

Borst-Eilers

dat zelfs boven het miljard uitkomt, moet gezien worden ten opzichte van het regeerakkoord. Daar moet je dan de reeds toegestane, door het kabinet eigenlijk zelf al ingebakken verhoging van aftrekken. Voorts is er nog het bekende punt van het nominale aspect, te weten de lonen en prijzen die effect gaan hebben. De heer Van Boxtel knikt nu enthousiast, want hij weet daar alles van; hij heeft daar wel eens een motie over ingediend. Wat resteert is een volumeoverschrijding en die is voor het allergrootste deel te wijten aan hogere uitgaven dan geraamd in de genesmiddelensector. Ik denk evenwel dat er een ander moment is waarop hierover met de Kamer uitvoerig gecommuniceerd kan worden.

□

De heer **Lansink** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Als ik zo naar de vragen en antwoorden luister, dan weet ik niet goed raad met dit deel van het vragenuur. Waarom? Ik wil dat even kwijt.

De heer Marijnissen heeft het algemene kader aan de orde gesteld. Hij deed dat een beetje fel, zoals hij dat meestal doet, maar dat mag en moet. Het gaat immers over de overschrijdingen, de wachtlijsten, de thuiszorg en welke maatregelen er genomen kunnen worden. Wat levert deze hele vragenronde op? Een plan van aanpak op het scheiden van de markt, door anderen op te stellen, zonder zekerheid over de vragen wat er op korte termijn gaat gebeuren. En die vraag zou beantwoord moeten worden. Omdat minister Melkert in de afgelopen tijd toch wel het een en ander voor elkaar heeft gekregen, vraag ik aan deze minister wat zij tussen nu en 6 mei nog in petto heeft.

□

Minister **Borst-Eilers**: Voorzitter! Op die vraag kan ik geen concreet antwoord geven. Ik wil wel reageren op het beeld dat de heer Lansink nu schetst als zou ik anderen een plan van aanpak laten maken terwijl ik zelf achteroverleun. Ik heb zelf het initiatief genomen om collega Melkert en de werkgevers vorig jaar om de tafel te krijgen. Ik heb zelf het IVA de opdracht gegeven om de prognose te maken. Maar wij, minister Melkert, de werkgevers en

ik, hebben in dat gesprek geconstateerd dat de sociale partners degenen zijn – zij hebben dat ook zelf geconstateerd – die van binnenuit het beste kunnen bekijken wat er gebeuren moet om op de markt met secundaire arbeidsvoorwaarden goed voor de dag te komen en om alle mensen die nog potentieel werkers in de sector zijn naar de sector toe te lokken. Zij hebben zelf gezegd dat zij het daarover eens zullen worden en het netjes op papier zullen zetten, waarna zij bij mij zullen komen. Ik ben dan natuurlijk heel benieuwd welke rol zij aan minister Melkert en mij hebben toebedacht. Het kabinet staat er echt niet een beetje naar te kijken zodat een ander het moet oplossen. Hoewel het primair een verantwoordelijkheid van de sector is, is het wel degelijk iets waarvoor ik mij mede verantwoordelijk voel. Het gaat tenslotte om de toegang tot de gezondheidszorg. Wij mogen immers niet naar een situatie toe dat er in een volgende kabinetsperiode een veel ruimere volumegroei in geld wordt toegestaan terwijl er vervolgens geen mensen bij dat geld gevonden kunnen worden. De Kamer kan dus rekenen op een buitengewoon actieve inzet van dit kabinet nog voor 6 mei.

Regeling van werkzaamheden

□

De **voorzitter**: Op verzoek van de PvdA-fractie benoem ik:
- in de commissie voor de Werkwijze der Kamer het lid Wagenaar tot plv. lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Economische Zaken het lid Wagenaar tot lid in de bestaande vacature;
- in de algemene commissie voor Europese Zaken het lid Wagenaar tot plv. lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken het lid Wagenaar tot lid in plaats van het lid Kalsbeek-Jasperse;
- in de vaste commissie voor Justitie het lid Wagenaar tot plv. lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer het lid Wagenaar tot plv. lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Financiën het lid Koenders tot plv. lid

in plaats van het lid Verspaget;
- in de vaste commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken het lid Koenders tot plv. lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport het lid Koenders tot plv. lid in de bestaande vacature.

Het woord is aan de heer Marijnissen.

De heer **Marijnissen** (SP): Mijnheer de voorzitter! De zorgverzekeraars Friesland, de Arbo-dienst en het Medisch centrum Leeuwarden wilden in januari starten met een arbeidsgeneeskundig spreekuur. Minister Borst, die nu de zaal verlaat, heeft aanvankelijk ingestemd met een experiment. Daaraan is een debatje gewijd in het kader van de begrotingsbehandeling. De overgrote meerderheid van de Kamer vond dat ongewenst en men heeft de minister gevraagd de betrokken partijen op te roepen om toch vooral niet van start te gaan voordat de Kamer een fundamenteel debat heeft gevoerd over wat de "voorrangzorg" heet, in welke vorm dan ook.

Inmiddels heeft ons de nota Wachtlijsten tweedeling bereikt, waarin de minister zegt dat voorrangzorg in haar optiek niet is toegestaan. Letterlijk staat daar: gespecialiseerde zorg voor arbeidsgerelateerde aandoeningen moet onderdeel zijn van reguliere zorg die is ondergebracht in het tweede en eerste verzekeringscompartiment.

Voorzitter! Wat wil het geval? Betrokken partijen hebben inmiddels besloten om niet langer af te wachten en toch op 1 april van start te gaan met hun spreekuur. Ik wil nu een brief vragen aan de minister waarin zij reageert op de nieuw ontstane situatie en vooral op de vraag of zij enig middel ziet om dit initiatief, dat blijkbaar op 1 april van start gaat, te verhinderen.

De heer **Oudkerk** (PvdA): In aanvulling daarop zou ik de minister willen vragen te laten onderzoeken of het initiatief in Leeuwarden en vergelijkbare initiatieven mogelijk in strijd zijn met artikel 1 van de Grondwet en met een aantal antidiscriminatiebepalingen in andere wetten.

Tevens zou ik de minister een reactie willen vragen op het feit dat een aantal ziekenhuizen een keten

Voorzitter

hebben gevormd en weliswaar niet selecteren op het verschil tussen werkenden en niet-werkenden, maar, zoals de Volkskrant van naar ik meen afgelopen maandag berichtte, in hun inclusiecriteria wél selecteren op leeftijd.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenografisch verslag van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Soutendijk-van Appeldoorn.

Mevrouw **Soutendijk-van Appeldoorn** (CDA): Voorzitter! Uit de media bereiken ons berichten over het verdwijnen van gegevens uit het dossier, het proces-verbaal van politie-inspecteur Lancee van Schiermonnikoog. Details zouden zijn geschrapt en wijzigingen zouden zijn aangebracht om de geloofwaardigheid van het openbaar ministerie overeind te houden. Het OM, bij monde van de heer Daverschot, kwalificeert deze gang van zaken als normaal.

Nu lijkt ons dat verre van normaal. Daarom wil ik mede namens mevrouw Kalsbeek van de PvdA en de heer Vos van de VVD de minister van Justitie een brief vragen waarin zij uiteenzet of deze berichten waar zijn en of deze praktijken inderdaad zo normaal zijn als het OM beweert.

De heer **Van Boxtel** (D66): Voorzitter! De fractie van D66 schaart zich graag bij deze bijzondere coalitie die dit verzoek doet.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Dat geldt ook voor mijn fractie.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenografisch verslag van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van der Linden als plaatsvervangend voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken.

De heer **Van der Linden** (CDA): Voorzitter! Namens de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken

zou ik de regering een uitgebreide brief willen vragen over de situatie in Kosovo. De regering zou daarbij moeten ingaan op de resultaten van de Contactgroep, de bemoeienis van de Europese Unie en de OVSE en op de gedachte van de minister van Defensie om Nederland te betrekken bij een internationale aanwezigheid in dat gebied.

Het lijkt ons bovendien noodzakelijk dat wij geïnformeerd worden over wat er gebeurd is met de Albanezen die bij de arrestatie van het NOVA-team betrokken zijn geweest.

Ik zou de regering willen vragen de Kamer hierover op korte termijn te informeren, opdat wij de gelegenheid krijgen hiermee politiek om te gaan.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenografisch verslag van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van der Linden namens de fractie van het CDA.

De heer **Van der Linden** (CDA): Voorzitter! Namens mijn fractie zou ik de regering een brief willen vragen over de opstelling die de Nederlandse regering kiest met betrekking tot de eigen middelen van de Europese Unie.

De minister van Financiën heeft een brief geschreven aan de collega's in Brussel. Wij zouden graag kennismaken van die brief. Wij zouden de regering met name willen vragen hoe zij verder denkt om te gaan met de structuurfondsen en aan te geven wat de kans van slagen is binnen de Europese Unie. De minister-president heeft immers aangegeven dat er nogal wat verzet is tegen de Nederlandse opstelling. Bovendien is ons na het bericht in de pers gebleken dat er ook binnen het kabinet nog geen eenheid van beleid is. Als wij de berichten van de minister van Buitenlandse Zaken vergelijken met de opstelling van de minister van Financiën, lijkt het alsof er nog wat licht tussen beide standpunten is.

De heer **Van Dijke** (RPF): Voorzitter! Ik zou het verzoek van collega Van der Linden van harte willen ondersteunen. Ook mijn fractie is

benieuwd naar het antwoord van het kabinet op de gestelde vragen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenografisch verslag van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Rabbae.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Het dagblad Trouw van 7 maart jl. wist te melden dat uit een onderzoek van het bureau Regioplan is gebleken dat koppeling van de gegevens van de studiefinanciering aan die van de gemeenten ertoe leidt dat tienduizenden studenten het risico lopen dat zij hun studiebeurs moeten missen. Dit zou komen doordat veel studenten, met name in de grote steden, zich vanwege hun positie als onderhuurder niet bij de gemeente mogen laten inschrijven. Dit is een ernstige kwestie en betreft een groot aantal studenten. Daarom heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen het kennelijk ook nodig geacht om deze kwestie in te brengen in de ministerraad van aanstaande vrijdag of die van de volgende week. In dit verband heb ik twee vragen. Is de minister bereid de Kamer het genoemde onderzoeksrapport toe te zenden, zodat ook wij kennis kunnen nemen van de inhoud ervan? Wil de minister ons na bespreking van de kwestie in de ministerraad informeren over de beslissing van het kabinet terzake?

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenografisch verslag van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Wolters.

De heer **Wolters** (CDA): Voorzitter! De regering heeft afgelopen vrijdag twee wetsvoorstellen ingediend die zij nog graag voor 1 april a.s. in het Staatsblad zou willen hebben. Vanmiddag vergadert de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de procedure en ik sluit niet uit dat gevraagd zal worden nog deze week ruimte te reserveren voor de plenaire

De heer Patijn, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken

behandeling van deze wetsvoorstellen. Voorzitter! Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan zult u mij morgenmiddag hier weer aantreffen. Ik wil thans deze vooraankondiging doen.

De **voorzitter**: U meldt dus dat u eventueel morgen bij de regeling van werkzaamheden het woord zult voeren.

De vergadering wordt van 15.37 uur tot 15.40 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Goedkeuring van de op 26 februari 1996 te Brussel tot stand gekomen Euro-Mediterrane Overeenkomst, waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en haar Lid-Staten, enerzijds, en het Koninkrijk Marokko, anderzijds (25303).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Apostolou** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! In de bijdrage van de PvdA-fractie aan het verslag is een aantal vragen gesteld over de mensenrechtensituatie in Marokko,

de samenwerkingsrelatie met de Europese Unie, in het bijzonder in het kader van het MEDA-programma, de bestrijding van illegale teelt van narcotische planten en de relatie tussen migratie en ontwikkeling, toegespitst op de actualiteit van de Marokkaanse migranten in Nederland. Ik dank de staatssecretaris en, via hem, de minister voor de antwoorden in de nota naar aanleiding van het verslag. De gegeven antwoorden roepen bij mijn fractie nog enkele vragen op, die ik graag aan de staatssecretaris voorleg.

Allereerst kom ik op de mensenrechtensituatie. Op de vraag van mijn fractie naar interventies en andere acties van de Europese Unie op het punt van de schending van mensenrechten stelt de regering dat vanuit de Europese Unie naar aanleiding van de arrestaties tijdens de Marokkaanse gemeenteraadsverkiezingen in juni 1997 geen interventies zijn ondernomen. In de nota naar aanleiding van het verslag staat tevens dat van de 120 personen die vanwege het verspreiden van pamfletten met een oproep tot boycot van de verkiezingen zijn gearresteerd, er 18 veroordeeld zijn tot gevangenisstraffen van één tot vier maanden, van wie er 10 inmiddels weer op vrije voeten zijn. Waarom heeft de Europese Unie hierop geen actie ondernomen?

Vindt de EU het normaal dat leden van een politieke partij die hun mening over de verkiezingen geven, in de gevangenis belanden? Wat vindt de staatssecretaris van deze houding van de EU?

In de preambule van de overeenkomst die wij vandaag gaan goedkeuren, wordt door de EU en door Marokko bevestigd dat zij groot belang hechten aan de eerbiediging van de beginselen van het Handvest van de VN en in het bijzonder aan de eerbiediging van de rechten van de mens en de politieke en economische vrijheden. De regering bevestigt in de nota naar aanleiding van het verslag dat in Marokko sinds de algemene amnestie voor politieke gevangenen van 1991 slechts een beperkt aantal gevangenen om politieke redenen wordt vastgehouden. Amnesty International spreekt in het jaarboek over 1997 over ruim 50 politieke gevangenen en gewetensgevangenen. Dit zijn er 50 te veel. Daarover dient de EU niet te zwijgen; zij dient actie te ondernemen. Is de staatssecretaris het met mij eens dat deze overeenkomst met Marokko ons, dat wil zeggen de EU en de afzonderlijke lidstaten, verplicht om aan de preambule daadwerkelijk inhoud te geven? Zo ja, wat gaan de bewindslieden doen om Marokko ertoe te bewegen alle politieke gevangenen vrij te laten?

Amnesty International heeft recentelijk aan de voorzitter van de EU een aantal voorstellen gedaan voor monitoring van de mensenrechtensituatie in het kader van het Euro-mediterrane partnerschap. Ik vraag de staatssecretaris om die voorstellen te ondersteunen.

Ik kom op de ontwikkeling van Noord-Marokko, de problemen rond de teelt van narcotische planten en het migratievraagstuk. Uit het MEDA-programma wordt de aanleg en de verbetering van het wegennetwerk in Noord- en Oost-Marokko gefinancierd. Dat is althans het voornemen. In hoeverre is Marokko serieus bezig met het ontwikkelen van Noord-Marokko? Een delegatie van deze Kamer is in juni 1996 naar dit gebied geweest, omdat uit deze regio het grootste gedeelte van de Marokkaanse immigranten in Nederland afkomstig is. De indruk van de commissie was dat de herhaaldelijke plannen die in de loop der tijd voor dit gebied ontwikkeld zijn, nooit realiteit zijn geworden. De oorzaak daarvan blijkt te liggen in de